

L'emergència del cinema gai i lèsbic

Després del silenci, les vivències dels homosexuals s'han consolidat com un corrent temàtic del cinema actual. El món gai és un recurs productiu i rendible per als realitzadors, tant des del seu vessant més comercial com des del més arriscat.

Una antiga fotografia de Rock Hudson. Avui sembla que els productors ja no utilitzen el recurs publicitari de crear matrimonis falsos per a les estrelles—com va succeir en el cas de Hudson—i ocultar així la seua orientació homosexual.

Seguint l'estratègia de tractar temes "políticament correctes", Hollywood ha incorporat a la seua extensa galeria de personatges secundaris la figura de l'homosexual comprensiu. En els darrers anys, determinades comèdies romàntiques de gran èxit, com ara *La boda de mi mejor amigo* o *In & Out*, han inclòs personatges que reconeixen la seua homosexualitat de forma oberta.

Es tracta generalment de joves professionals urbans amb encant físic, que viuen solidàriament les desventures del xic o la xica protagonistes del film. Més que respondre a una conscienciació sobre les reivindicacions gais, Hollywood ha descobert que la comunitat *homo* representa un percentatge important del seu públic. I també que la societat accepta millor les manifestacions de figures rellevants (com ara els actors homosexuals Rupert Everett o Anne Heche) sobre la seua orientació vital. El recurs publicitari de procurar matrimonis pactats per ocultar que un mite és gai, com es va donar en el cas de Rock Hudson, sembla que ha desaparegut.

Malgrat això, els grans estudis de Hollywood no s'arrisquen a tractar els problemes reals dels gais. Així, les aproximacions més arriscades a la qüestió han de trobar-se en el cinema independent. Per exemple, en la bella i crua *Boys don't cry*, amb la seua intèrpret Hillary Swank premiada amb l'Oscar a la millor actriu, o bé ja dins de l'anomenat *queer cinema*. Aquest corrent s'ha desenvolupat des de la fi

ARXIU / BAUPRÉS EDICIONES

dels noranta, tant en l'àmbit anglosaxó, com a França, Alemanya, Itàlia i als països nòrdics. Hereus de directors com Paul Morrissey o Fassbinder, els joves realitzadors del *queer cinema* incideixen en la qüestió gai des d'una perspectiva que no eludeix mostrar el sexe, ni les seues misèries i contradiccions. Pel seu tractament obert de l'erotisme, el *queer cinema* té encara problemes per a aconseguir una distribució normalitzada. Una de les principals figures d'aquest corrent és el director nord-americà Gregg Araki, que ha rodat films tan suggestius com *The Doom Generation* (1995) o *Nowhere*

(1997). El cinema d'Araki ofereix una visió nihilista d'una societat nord-americana on els joves viuen una vida sense futur entre el sexe i les drogues. Entre els films del *queer cinema* estrenats a València i Barcelona en els últims anys figuren *Wigstock* (1995) de Barry Sheels, documental d'una trobada de *drag queens* a Nova York, o *Fucking Amal* (1998) de L. Moodyson, sobre els problemes d'identitat adolescent en una població nòrdica.

Per la seua part, els films de temàtica lèsbica han tingut un creixement important durant la dècada dels noranta, coincidint amb l'eclosió del *queer cinema*. Un dels primers films sobre lesbianes dirigit per una dona fou *Una hora més contigo* (1986) de la nord-americana Donna Deitch. Aquesta història quotidiana entre una mestra divorciada i una jove fugida de paranys moralistes en la relació dona-dona i va servir d'incentiu per a una nova generació de realitzadores més radicals.

Entre els films més interessants d'aquesta generació figuren *Salmonberries* (1991) de Percy Adlon, *Go fish* (1994) de Rose Troche, o *High art* (1997) de Lisa Cholodenko. L'èxit del film francès *Felpudo maldito* (1995), protagonitzat per Victoria Abril, fou la clara demostració que els films lèsbics no són un reducte.

L'homosexualitat al cinema català. A diferència d'allò que succeeix en el panorama internacional, la temàtica homosexual en

el nostre cinema està més present en realitzadors veterans com Ventura Pons i Agustí Villaronga, que en l'obra dels joves directors.

Amb *Ocana* (1978), documental que reflectia els ambients contraculturals de la Barcelona dels setanta, Ventura Pons va introduir les vivències dels homosexuals en el cinema català. Pons, però, és un director amb altres preocupacions socials i ideològiques i no pot ser considerat com a representant d'un cinema gai, encara que en films com *Amic / Amat* (1998) torne a reflexionar sobre la qüestió gai. Un cas semblant és el del mallorquí Agustí Villaronga. Fascinat per les històries ombrívoles, Villaronga ha donat una visió personal de l'homosexualitat des del seu primer llarg-metratge, *Tras el cristal* (1986), fins a l'últim estrenat, *El Mar* (1999), però tampoc pot ser considerat com un director exclusivament homo. En altre punt, també podem considerar el cas de

l'actor Pere Ponce. Si bé ha fet de gai en diverses pel·lícules (com el film italià ara estrenat *Pásate a la pasta*), aquestes produccions, tot i fer referència a l'homosexualitat, han estat impregnades de moralitat heterosexual.

Quant als films sobre lesbianes, tan sols tenen presència testimonial al nostre cinema. El film català més notable és *Costa Brava* (1996), de Marta Balletbó-Coll, producció independent que va ser rodada originalment en anglès. No obstant això, si l'eclosió i difusió del cinema de lesbianes i gais ha estat possible fora de les nostres fronteres gràcies al suport de grans festivals clàssics (Canes, Sant Sebastià), també els festivals del nostre territori s'interessen per les produccions dels joves realitzadors del *queer cinema*. Fa uns anys, la Mostra del Mediterrani de València va donar a conèixer el film turc *Hammam: El baño turco*, de Ferszan Ozpeteck. Guanyadora del

Premi del Públic, aquesta cinta va tenir una distribució comercial que no hauria aconseguit sense el suport d'un festival.

Amb un caràcter més militant, la Mostra Internacional de Cinema Gai i Lèsbic de Barcelona s'ha consolidat com un dels festivals especialitzats més importants d'Europa. Organitzada pel Casal Lambda, en col·laboració amb la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya i altres institucions, la Mostra va aconseguir superar els 6.000 espectadors en la passada edició. Pel que fa al País Valencià, el Col·lectiu Lambda intenta des de fa dos anys organitzar una mostra d'aquest estil amb el suport de la Filmoteca de la Generalitat Valenciana. Però canvis administratius en l'organisme, o l'escassa voluntat política, han impedit que València pugui comptar amb un exemple com el de Barcelona.

Lluc Soler

EL FUTURO VIENE EN TREN

EL MEDIO DE COMUNICACION DEL NUEVO MILENIO.